

Артеменко Ліна Петрівна

канд. екон. наук, доцент,

доцент кафедри менеджменту

Національний технічний університет України

«Київський Політехнічний Інститут

імені Ігоря Сікорського», м. Київ, Україна

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ УКРАЇНИ В ЧЕТВЕРТІЙ ІНДУСТРІАЛЬНІЙ РЕВОЛЮЦІЇ

Нова методологія розрахунку індексу глобальної конкурентоспроможності (GCI) введена у 2018 р. під назвою Index 4.0, що визначає важливість людського капіталу, інновацій, стійкості, а також майбутній розвиток економіки в четвертій індустріальній революції. Під час революції йде стрімкий рух до автоматизації процесу виробництва. Машини та різні пристрої більш тісно взаємодіють з людьми через інтернет речей (IoT), винесення віртуального світу на вищий рівень, створення штучного інтелекту, який навчається тим, що збирає дані про життя людей, а також дані отримані з власного досвіду.

Результати GCI 4.0 показують, що більшість країн сильно відстають від розвитку провідних країн. У 2018 році було додано декілька нових показників, а саме: різноманітність робочої сили, свобода друку, а також позицію великих компаній в певній галузі економіки. Визначення конкурентоспроможності дозволяє проаналізувати поточний стан економіки країни та покращити її подальший розвиток. Завдяки індексу визначаються сильні і слабкі сторони економіки держави, а також її положення відносно інших. Підвищення економічних показників сприяє розвитку країни в цілому. Проаналізувавши розраховані показники в джерелах [1-3], можна прослідкувати зміни економіки України, а також динаміку у всесвітній рейтинговій шкалі. Станом на 2018 рік Україна займає 83 місце зі 140 країн в загальному рейтингу конкурентоспроможності. За останні кілька років вона зросла на кілька позицій.

Глобальний рейтинг конкурентоспроможності містить в собі 12 комплексних складових. Кожна складова певним чином впливає на зміну рейтингу. Якщо порівнювати період 2016-2017 рр. з періодом 2017-2018 рр., можна помітити, що рівень витрат державних, приватних та соціальних установ зріс на 0.2 пункти, макроекономічна стабільність зросла на 0.3 пункти, ефективність ринку праці знизилась на 0.2 пункти, розвиненість

фінансового ринку зросло на 0.1, технологічне оснащення зросло на 0.2, розмір ринку зріс на 0.1, рівень розвитку бізнесу зріс на 0.1, інші складові залишилися без змін.

Всі складові взаємопов'язані, без технологічного оснащення та освіченого персоналу не зможуть розвиватися інновації. Україна значно програє за показником інноваційності країнам ЄС. Найбільш проблемними аспектами інноваційності є кількість патентів, урядові закупівлі передових технологій та витрати компаній на НДДКР. У той же час, сильними сторонами є наявність вчених та інженерів, а також потенціал для інновацій.

Можна виділити сильні та слабкі сторони забезпечення конкурентоспроможності України наведені в табл. 1.

Таблиця 1

Сильні та слабкі сторони економіки забезпечення конкурентоспроможності України в 2018 р.

Сильні сторони	Слабкі сторони
1. Прозорість бюджету	1. Соціальний капітал
2. Управління акціонерами	2. Незалежність суддів
3. Індекс дорожньої мережі	3. Майбутня орієнтація уряду
4. Ефективність залізничних послуг	4. Міцність стандартів аудиту та звітності
5. Швидкість електрифікації	5. Якість доріг
6. Контракт на мобільну стільникову мережу	6. Контракт на широкосмугову трансляцію
7. Інтернет-контракти	7. Зміни інфляції (річних %)
8. Середня освіта	8. Динаміка боргу
9. Критичне мислення в навчанні	9. Негативний вплив податків і субсидій на конкуренцію
10. Відношення учнів до вчителя у початковій освіті	10. Поширеність нетарифних бар'єрів
11. Торгівельні тарифи	11. Гнучкість визначення заробітної плати
12. Участь жінок у співвідношенні робочої сили	12. Фінансування МСП
13. Час для початку роботи	13. Стабільність банків
14. Ставлення до підприємницького ризику	14. Відсоток відновлення неплатоспроможності
15. Співпраця між багатьма зацікавленими сторонами	

На даний момент GCI України поруч з країнами: Аргентина, Домініканська республіка, Македонія. Україна має високий потенціал для розвитку економіки та підвищення конкурентоспроможності, що вимагає добре функціонуючих ринків, ефективних інститутів, наявності талантів, високої інноваційної здатності, швидкого поширення інформаційних і комунікаційних технологій, породжуючи нові бізнес-моделі несуть великі перспективи для майбутньої хвилі інновацій, які можуть призвести до довгострокового зростання.

Сучасні тренди бізнесу та промисловості в новій індустріальній революції 4.0: зміна бізнес-моделей: хмарні сервіси, аналіз і оцінка даних, 3D симуляція виробництва, різке скорочення часу від ідеї до ринку, гнучкість і індивідуалізація масового виробництва, дистанційне керування і підтримка споруд; створення Smart Factory: фабрики з використанням штучного інтелекту в промисловій інфраструктурі, інтегроване виробництво, промислове переструктурування, промислова інтернет-інфраструктура; принципи створення нового типу фірм в діджитальному промисловому виробництві; постачальники технологій – ключові виробничі технології (комунікація роботів, дистанційні системи підтримки, 3D друк), постачальники інфраструктури і послуг (телеком, хмари, аналіз масивів даних), промислові споживачі (традиційні виробники); ефекти "Industry 4.0": співпраця між різними бізнес функціями, різними продуктовими лініями, технологіями та зацікавленими сторонами, нові організаційні форми; віртуальний маркетинг: інтегрування споживачів за допомогою інтернет- простору; менеджмент "Industry 4.0": ринкова реалізація інноваційних продуктів, інтелектуальна власність; освіта: бізнес ігри та симуляційні моделі підвищення кваліфікації, роль людського фактора в інноваційній діяльності; нелінійні процеси, системний аналіз і прикладна синергетика, синергетичний, геополітичний і гео економічний аналіз проблем цілеспрямованого розвитку конкурентоспроможності та фінансів.

Сервіс Startup Ranking [4] на основі аналізу кількості стартапів у 137 країнах світу, розробив рейтинг, в якому Україна у 2018 році посіла 42 місце (215 стартапів), випередивши Литву і Естонію. Перше місце в рейтингу займає США – 45 004 стартапів, друге місце у Індії – 5203 стартапів і третє у Великобританії з 4702 стартапами. Основними проблемами розвитку стартапів в Україні є недостатня підтримка з боку держави, відсутність сприятливого інвестиційного клімату, вузька спеціалізація стартапів, відтік нового бізнесу закордон, а також слабка інфраструктура між стартапами та інвесторами [5].

Світовий досвід стимулювання підприємницької активності та розвитку стартап культури в університетах можливий при формуванні бізнес-інкубаторів академічного підприємництва. Цей досвід використовують провідні університети: Sikorsky Challenge при КПІ імені Ігоря Сікорського, Tech StartUp School в НУ «Львівській політехніці», мережа академічних бізнес-інкубаторів YEP (Youth Entrepreneurial Partnership) за підтримки експертів Ізраїлю, Естонії в 23 університетах України (Київський національний економічний університет, Національний авіаційний університет, науковий парк КНУ ім. Тараса Шевченка, Ужгородський

Національний Університет, Національний університет водного господарства та природокористування, Житомирський державний технологічний університет, Київський академічний університет, Черкаський державний технологічний університет, Національний гірничий університет, Донецький національний технічний університет).

Успіх України в Четвертій промисловій революції можливо забезпечити використанням інноваційних можливостей підприємництва та розвитку динамічної інноваційної екосистеми.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Schwab K. The Global Competitiveness Report 2016-2017 / K. Schwab // World Economic Forum – 2016 – 400p – ISBN-13: 978-1-944835-04-0
2. Schwab K. The Global Competitiveness Report 2017-2018 / K. Schwab // World Economic Forum – 2017 – 393p – ISBN-13: 978-1-944835-11-8
3. Schwab K. The Global Competitiveness Report 2018 / K. Schwab // World Economic Forum – 2018 – 671p – ISBN-13: 978-92-95044-76-0
4. Startup Ranking – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.startupranking.com>
5. Гнатюк Д.О., Артеменко Л.П. Проблеми ІТ стартапів в Україні та країнах ЄС // Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Тридцять треті економіко-правові дискусії». – 2018 р. <http://www.spilnota.net.ua/ua/article/id-2759/>
6. Баб'ячок Р.І., Кульчицький І.І. Основні тенденції розвитку стартапів в Україні – проблеми, перешкоди і можливості – 2018 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.civic-synergy.org.ua/wp-content/uploads/2018/04/Osnovni-tendentsiyi-rozvytku-startapiv-v-Ukrayini-1-1.pdf>